

καλῆς μὲν τὸ σχῆμα τῆς ὠλοίξε πολὺ πρὸς πληγὴν ἐν ζῆφισμῷ, ἀλλὰ δὲν ἦτο ποσῶς βαθεῖα. Μετὰ τοῦτο ὁ Συνταγματάρχης, ἐγγίσας μετὰ τινος φοίτης τὴν ἐρυθρὰν κηλίδα, ἐκομῶθη ταχέως καὶ ἠγέρθη.

«Εἶχατε τὴν ὑπομονὴν, κύριε Βαλφούρ, προσέθηκε, νὰ μὲ ἀκούσητε καὶ πᾶς εὐχαριστῶ, δὲν ἀπαιτῶ δὲ καὶ νὰ πιστεύσητε τὴν διήγησίν μου μὲ ἐκλαμβάνετε ὡς φρενοβλαβῆ· εἶθε νὰ ἦμαν τοιοῦτος, διότι ἐν τῇ παραφροσύνῃ καὶ τῷ θανάτῳ ἔγκειται λήθη.» Μειδιώσας δὲ περιλύτως μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἐξηκολούθησε. «Συμβαινουσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ, φίλτατε, πράγματα, τὰ ὁποῖα οὔτε ὀνειρεύεται ἡ φιλοσοφία. Καλὴν νύκτα Σας.»

Τὴν ἐπαύριον ὁ Συνταγματάρχης ἀνεχώρησεν ἐκ Κλοβελῶ, μετὰ τινος δὲ μῆνης ἐμαθον τὸν θάνατόν του· εἶχεν ἐπιστρέψει πάλιν εἰς τὴν ὠραίαν τῆς Devonshire κόμην, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὴν ἐσπέραν παρασκευῆς, κράζων. «Ἐρχεται! ἔρχεται! ἰδοὺ αὐτός· θὰ μονομαχήσωμεν, ἀλλ' ἴσως πρὸς ἕτον· ὁ θάνατος δύναιται ν' ἀντιπαραταχθῆ πρὸς τὸ θάνατον.»

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.

MIRABO.

ΥΠΟ
ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

(Συνέχεια. — Ἰδε Φυλλ. III.)

ΣΤ.

Χαρακτηρίσαντες τὸν Μιραβῶ ὑπὸ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ πολιτικὴν ἐποψίν, ἐναπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὸν καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ μελλόντος.

Ἄν καὶ προσέτριψαν αὐτῷ δικαίως τινος μομφῆ, οὐχ' ἦττον ἔσεται μέγας, διότι ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος πᾶς ἄνθρωπος καὶ πᾶν πράγμα συγχωρεῖται διὰ τοῦ μεγαλείου.

Νῦν, ὅτε πᾶν ὅ, τι ἔπειρεν ἐφύη, καὶ ἔδωκε καρποῦς, ὧν ἐγευσάμεθα, τὸ πλεῖστον καλῶν καὶ ὠγιῶν, καὶ τινων πικρῶν, νῦν, ὅτε τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος τῆς ζωῆς αὐτοῦ οὐδὲν ἔχουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἀνάμυστον· — τὸσον τὰ βέοντα ἔτη διδούσιν εἰς τοὺς ἀγθρώπους θέσιν

γραφικὴν· — νῦν, ὅτε πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν ἀποδίδεται οὔτε λατρεία, οὔτε δεικνύεται ἀποτροπὴ, καὶ ὅτε ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἐνῶ ἐκυλινδοῦτο ζῶν ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἔλαβε τὴν ἡμερον καὶ γαληνιανὰν στάσιν, ἣν ὁ θάνατος δίδωσιν εἰς τὰ μεγάλα ἱστορικὰ πρόσωπα· νῦν, ὅτε ἡ μνήμη αὐτοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον διασυνθεῖσα ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ ἀσπασθεῖσα ἐν τῷ βωμῷ, ἀπεσῦρη ἀπὸ τοῦ Πανθέου τοῦ Βολταίρου καὶ ἀπὸ τοῦ βόθρου τοῦ Μαράτ, δυνάμεθα ψυχρῶς νὰ εἰπώμεν, ὁ Μιραβῶ εἶναι μέγας! Ἐναπέμεινε αὐτῷ ἡ ὄσμῃ τοῦ Πανθέου καὶ ὅχι ἡ τοῦ βόθρου. Ἡ ἱστορικὴ ἀμεροληψία πλύνασα ἐν ῥίαικι τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν κόμην, δὲν ἀφήρεσε καὶ τὸν περικοσμοῦντα αὐτὴν χρυσοῦν στέφανον. Ἀπέπλυναν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πηλοῦ, καὶ διατελεῖ ἀκτινοβολοῦν.

Ἐθέσαντες τὸ μέγα πολιτικὸν ἀποτέλεσμα, ὃ τὸ σύνολον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων παρήγαγεν, ἐξετάσωμεν ἤδη τὸν Μιραβῶ ὡς συγγραφεῖα καὶ ὡς ῥήτορα. Μετὰ θάρρους ἐνταῦθα λέγομεν, μὴ συμφωνοῦντες πρὸς τὸν Ριτχρόλ, ὅτι ὁ Μιραβῶ εἶναι μᾶλλον ῥήτωρ ἢ συγγραφεύς.

Ὁ μαρκήσιος Μιραβῶ, ὁ πατὴρ του, εἶχε διττὸν τὸ ὕψος, ὡς ἂν εἶχε δύο καλάμους εἰς τὸ γράφειόν του. Ὅπόταν ἔγραφε καλόν τι βιβλίον διὰ τὸ κοινὸν, ὁ εὐπρεπῆς αὐτός αὐθέντης ἐκόσμει, ἔτεινε, ἐξοιδαινε, ἐκάλυπτε τὴν ιδέαν του, σκοτεινοτάτην ἀφ' ἐαυτῆς, δι' ὅλων τῶν φλυκταινῶν τῆς ἐκφράσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ φαντασθῆ τις ὅποιον ὕψος ἀμαλῶν, πεφρυσιωμένον, βαρὺ καὶ διασπυρτικὸν, πλήρης σχοινοτενῶν φράσεων, βεβαρυμένον διὰ νεολογιῶν, μέχρι τοῦ βαθμοῦ καθ' ὃν ἐξηλείφετο πᾶς εἰρημὸς ἐν τῇ πλοκῇ, ὅποιον ὕψος λέγομεν, ὅπως ἄχρουν καὶ ἀπέριττον, ἐνέδουε τὴν φυσικὴν πρωτοτυπίαν καὶ ἀναμφισβήτητον τοῦ παραδόξου αὐτοῦ συγγραφῆς, κατὰ τὸ ἦμισυ εὐγενούς· καὶ κατὰ τὸ ἦμισυ φιλοσόφου, ὅστις προετίμα τὸν Κεννῆ (Quesnay) τοῦ Σωκράτους καὶ τὸν Λεφράνη δὲ Πομενιανὸν τοῦ Πινδάρου· ἐθεώρει τὸν Μοντεσκιῦ ὡς ὀπισθοδρομικόν, οὗτος δὲ ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου του καθωδηγεῖτο, καὶ ὡς ἀμφίβιον διέτριβεν ἐν τοῖς ὀνειροπολήμασι τοῦ 18 αἰῶνος καὶ ταῖς προλήψεσι τοῦ 16. Ὅταν ὅμως αὐτός, αὐτός οὗτος ἔγραφεν ἐπιστολὴν, ὅταν ἐπιλήτιμων γενόμενος τοῦ κοινού, ἀπηλυθῆτο εἰς τὸ ἐπίμηξας

τὸ ὅτι τῶδες καὶ ψυχρὸν πρόσωπον τοῦ σεβαστοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ἢ πρὸς τὴν κόρην καὶ τὴν μικρὰν Σαλλανέτ, τὴν εἰπὲρ τινὰ καὶ ἄλλην μαλακτικωτέραν γυναικᾶ, ἢ εἰς τὴν ὠραίαν καὶ γελόεσαν Κ^κ. Ροσεφόρτ, τότε τὸ ὑπὸ ἀξιώσεων κομπαστικὸν αὐτὸ πνεῦμα ἐχλαροῦτο, ἢ ὄχληρὰ καὶ ἀποπληκτικὴ ἐξόγκωσις περὶ τὴν ἐκφράσιν ἐξέλειπε, ἢ ἰδέα διεχέετο ἐπὶ τῆς οἰκογενειακῆς, ἢ φιλικῆς ἐπιστολῆς, ζωηρὰ, πρωτότυπος, ἔγχρους, περιεργος, χαρμόσυνος, βλαβῆ, χαρίεσσα, φυσικὴ τέλος εἰς ὕψος μεγάλου αὐθέντου τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου 16'. τὸ ὅποιον ὁ Σαιντ-Σιμόν ἐκέκτητο ἔσον κατ' ἀνδρα, καὶ ἡ Κυρία Σαβινὴ ἔσον κατὰ γυναῖκα. Περὶ τοῦτου δύνχαι τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν τεμαχίων, τὰ ὅποια παρεθέσαμεν. Δυσκόλω; θὰ πιστεύῃ τις, ὅτι ἐπιστολὴ τοῦ μαρκησίου Μιραβῶ ἐστὶν ἀποκάλυψις παραβαλλομένη πρὸς σύγγραμμα αὐτοῦ. Ὁ Βυρβῶν δὲν ἤθελεν ἐνοήσει τὴν εἰκολίαν ταύτην τοῦ συγγραφῆς, τὴν ὑπερξίν δηλ. διττοῦ ὕψους ἐν ἐνὶ ἀνθρώπῳ.

ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ὁ υἱὸς μετέβη κατὰ τι τοῦ πατρός. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐν μετροῦτητι καὶ περιστολῇ, ὅτι ἡ αὐτῆ διαφορά ὑρίσταται μεταξὺ τοῦ ὕψους τοῦ γραπτοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τοῦ προφορικοῦ. Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὁ πατὴρ εὐκόλυνετο γράφων ἐπιστολὴν, ὁ υἱὸς ἀπγγέλλων λόγον. Ἀπαραίτητον ὅμως ἦτο, ὅπως ἐκάερος δεικνύται κατὰ φύσιν, καθ' ἐκὺτόν, ἐν τῇ προσοκούσῃ αὐτῷ θέσει, τῷ μὲν ἢ οἰκογένεια, τῷ δὲ ἐν ἔθνος!

Ὁ συγγραφεύς Μιραβῶ εἶναι τι ἦττον τοῦ Μιραβῶ. Εἶτε καταδεικνύει εἰς τὴν ἀμερικανικὴν δημοκρατικὴν τὸ ἄστοπον τοῦ τάγματος τῶν Κιγκινάτων καὶ ὅ, τι ὑπάρχει ἀδέξιον καὶ ἀνοπίστα τὸν εἰς ἱπποτικὸν τάγμα γεωργῶν, εἶτε δίδει ἀφορμὴν ἐρίδων εἰς τὸ περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑσκότ, Ἰωσήφ τὸν Δ', τὸν φιλόσοφον αὐτὸν αὐτοκράτορα, τὸν Τίτον κατὰ τὴν Βολταίρον, τὴν προτομὴν τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης ἐν πομπηδουρικῷ ῥιθμῷ, εἶτε σακαλεύει τὰ στερεὰ θεμέλια τοῦ μυστικοσυμβουλίου τοῦ Βερολίνου, ἐξάγων ἐκεῖθεν αὐτὴν τὴν μυστικὴν ἱστορίαν, ἣν ἡ αὐλὴ τῆς Γαλλίας παραδίδει ἐνόμως εἰς τὰς φλόγας ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῶν ἀνακτόρων, (δείγματα ἐπίσημα ἀνεπιτηδείτητος, διότι ἐξ αὐτῶν τῶν βιβλίων τῶν πυρποληθέντων ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου, ἐξέφυγον πάντοτε φλέγοντά τινὰ τεμάχια καὶ σπινθήρες διασπειρόμενοι μακρὰν κατὰ

τὴν φερχὴν τοῦ πνεόντος ἀνέμου, ἐπὶ τῆς σκωλῆς καθροτου στέγης τῆς μεγάλης Εὐρωπαϊκῆς κοινωρίας, ἐπὶ τῆς οἰκοδομησίμου ξυλῆς τῶν Μοναρχιῶν, ἐφ' ὅλων τῶν πνευμάτων τῶν πεπληρωμένων εὐβλογίστων ιδεῶν, ἐφ' ὅλων τῶν ἐξημένων κεφαλῶν), εἶτε λυδοῖει τὴν διαβαίνουσαν ἀρχιμάχην τῶν ἀγυρτῶν (churlatans), ἣτις τοσοῦτον κρίτον παρήγαγεν ἐπὶ τοῦ εδάφους τοῦ 18 αἰῶνος, τοῦ Νέκερ, τοῦ Βωμαρσκι τοῦ Λαβατῆ, τοῦ Καλὸν, τοῦ Καλλιόστρου, τέλος εἶτε ὀποιονδήποτε βιβλίον γράφει, ἢ ἰδέα αὐτοῦ ἀρκεὶ διὰ τὸ ἀντικείμενον, ὅχι ὅμως πάντοτε καὶ τὸ ὕψος τοῦ διὰ τὴν ιδέαν. Ἀναμφισβήτητως ἢ ἰδέα τοῦ ἦτο μεγάλη καὶ ὑψηλὴ, ἐξερχομένη ὅμως τοῦ πνεύματός του ἐκάμπετο καὶ ἐσυμκρινετο διὰ τῆς ἐκφράσεως, ὡτνεὶ διερχομένη χθαμαλὴν τινὰ θύραν. Ἐξαιρέσει τῶν ἐγγλωττων ἐπιστολῶν πρὸς τὴν Κυρίαν Μονιῆ, ἐν αἷς τὸ ἦθος αὐτοῦ καταδεικνύεται, ἐν αἷς ὀμιλεῖ μᾶλλον ἢ γράφει, καὶ αὐτίνες εἶναι δημηγορίαι ἐρωτικαὶ (1), ὡς αἱ ἀγορεύσεις τῶ ἐν τῇ Συντακτικῇ συνελεύσει, δημηγορίαι ἐπαναστατικαὶ, τὸ ὕψος αὐτοῦ ἐν γένει εἶναι μέτριον, μαλακόν, ἀσυνάρτητον, ἄστονον εἰς τὰ ἄκρα τῶν φράσεων, ξηρὸν, συγκεῖμενον ἀπὸ χρώματος ἀμαυροῦ μετ' ἐπιθέτων τετριμμένων, ἄμορον εἰκόνων, καὶ παρουσιάζων σπανίως εἰς μέρη τινὰ παράδοξα μωσαϊκὰ μεταφρῶν, μὴ συνδυάζόμενα πρεπόντως πρὸς ἄλληλα. Δισθάνεται τις ἀναγινώσκων ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ δὲν ὀμοιάζουσι πρὸς τὰς τῶν ἐκ γενετῆς πεζογράφων, αἰτίνες σύγκεινται ἐκ τῆς ἰδιαίτερης ἐκείνης οὐσίας, ἣτις ἐλαφρὰ καὶ μαλακὴ προσκολλᾶται εἰς ἀπικνὰ τὰ παρεύματα τῆς ἐκφράσεως, ἣτις ζέουσα καὶ βευστῆ, παρσιδύουσα εἰς πάντας τοὺς μυχούς τοῦ τύπου, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεύς χεεὶ αὐτὴν, πηγνυται μετὰ ταῦτα· λάβα τὸ πρῶτον, γρανίτης ἔπειτα.

Δισθάνεται τις ὅτι πολλὰ σπουδαῖα πράγματα δὲν ἐξέφρασε, καὶ ὅτι ἐν τῷ χάρτῃ ἐλαχιστον μέρος ἀπετέθη, ὅτι τὸ πνεῦμά του ἐν τοῖς βιβλίοις πληρίστατα δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῆ, καὶ ὅτι ὁ κάλαμός του δὲν εἶναι ὁ καλλίτερος ὀγετός δι' ὅλα τὰ ὕψα τὰ συμπεζόμενα ἐν τῷ αὐτοῦ τοῦ πεπληρωμένου βροντῶν ἐγκεφάλου.

(1) Ἐνοουμένη ἐνταῦθα μόνον ἐκεῖνα; τῶν ἐπιστολῶν, αἵ τίνες ἐκφράζουσι καλῶς καὶ πάλιν. Ἐν τῶν ἄλλων ῥήτορον, ἢ δὲ προσεγγίζουσι κατὰ τὴν πλῆξιν.

Ο όμιλών Μιραβώ, ό άλλθής έστί Μιραβώ. ό όμιλών Μιραβώ είναι τό βέον ύδωρ, τό άφρίζον κύμα, τό λάμπον πύρ, τό ιστάμενον πτηνόν, είναι τι έχον ιδιον ψόφαν, φύσις πληρούσα τούς νόμους της! Θέαμα ές άεί ύψηλόν και άρμονικόν!

Ο Μιραβώ επί του βήματος, πάντες οι σύγχρονοι όμιφώνως πικραδέχονται, ότι παρίστα μεγαλοπρεπές τι. Εκεί ή παντοδυναμία του καταφαίνεται. Εκεί δέν υπάρχει τράπεζα, χάρτης, μελανοδοχείον, σωρεία γραφίδων, μονήρες σπουδατήριον, άταραξία και μελέτη, αλλά μάγμαρον ό να κτυπή, βαθμεις ήν ν' αναβαίη πρέχων, βήμα έν είδει κλωσού άγρίου θηρίου, έν φώ να κινήται κατά πᾶσαν διάστασιν, να βαδίζη, να ισταται, να φυσά, ν' άσθμαίνη, να διασχυροί τās χείρας, να σφίγγη τούς γρόνθους, να ζωγραφίζη τόν λόγον διά του σχήματος, να φωτιζή την ιδέαν διά του βλέμματος, πληθούς ανθρώπων, ος να βλέπη άσκαρδαμυκτι, θόρυβος μέγας, μεγαλοπρεπής έπφδή στεντορείας φωνής, όχλος μισών τόν ρήτορα, συνέλευσις περικυκλουμένη υπό σφραγετοϋ λαού, άγαπώντος αυτόν. περί αυτόν όλαι αύται αί διάνοιξι, αύται αί ψυχαί, αύτά τά πάθη, μετριοφροσύνη και φιλοδοξία, φύσις διάφορη, ά; έγνώριζεν ή έκ τών όποιων ή δύνατο να εξαγάγη όποιοιδήποτε ήχον ήθελε θελήσει, ώσει έκ τών κλειδών υπερμεγέθους κυμβάλου. ύπεράνω αυτού ό θόλος της αίθουσής της; Συντακτικής Συνελεύσεως, προς τόν όποιον ύψου συνεχώς τούς όφθαλμούς του, όπως αναζητήση ιδέας, διότι αί Μοναρχίαί άνατρέπονται διά τών ιδεών, αίτινες πίπτουσιν από τοιούτου θόλου επί τοιαύτης κεφαλής.

Ω πόσον είναι ώρατος ό άνθρωπος αυτός επί της θέσεως εκείνης. πατεί σταθερώ και βεβαίω ποδι. πόσον αυτό τό έν τη συγγραφή βιβλίου έλαττούμενον πνεύμα, έμεγεθύνετο έν τη άγορεύσει, πόσον τό βήμα μεταβάλλει εύτυχώς τούς όρους της έξωτερικής παραγωγής του νοός του. Μετά τόν συγγραφέα Μιραβώ, έπεται ό ρήτωρ Μιραβώ ποία μεταμόρφωσις!

Τό πᾶν έν αύτῷ ήτο παντοδύναμον: ή τραχεία χειρονομία και διακεκομένη ήτο πλήρης δυνάμεως. Επί του βήματος είχε κολοσσικόν τι κίνημα τών ώμων, ως ό φέρων έλέφα; ώχυρωμένον πύργον εις πόλεμον. Πύργος δι' αυτόν ήτο ή ιδέα.

Η φωνή αυτού, όπόταν μάλιστα μίαν λέξιν

έπρόφερεν από της έδρας του, είχε τόνον τρομερόν και επαναστατικόν, τόν όποιον διέκρινον έν τη Συνελεύσει ως τόν βουχηθμόν λέοντος έν θηριοτροφείω. Η κόμη του, όταν έκίνει την κεφαλήν ώμοιάζε προς χαίτην. Αί όφρει; αυτού άνεκίνουν τά πάντα, ως αί του Διός.

Αί χείρες του ένίοτε έφαινοντο, ότι ζυμώνουσι τό μάγμαρον του βήματος. Τό πρόσωπον, ή στάσις, ή μορφή του έν γένει ένέφαινον ύπερηφάνειάν τινα πληθωρικήν, πλήρη μεγαλείου. Η κεφαλή του, ύπερβολικώς άσχημος και πεσυρκατωμένη, κατά στιγμά; τινας παρήγεν ήλεκτρισμόν και τρόμον. Κατά τούς πρώτους χρόνους, ότε ούδέν άποφαριστικώς ήτο κατά ή ύπέρ της βουλιείας, ότε ή φαιρία έφάνετο ούδέτερά μεταξύ της; ισχυρά; έτι μοναρχίας και τών άσθενών έτι θεωριών, ότε ουδεμία τών ιδεών, αίτινες έμελλον να πραγματοποιήθωσιν εις τό μέλλον είχε πλήρη αύξησιν, όπόταν ή επανάστασις, κικώς ήτφαλισμένη και κικώς ώτλισμένη, έφαινετο εύλολος διά μιās να έκκαυγή, κατά τινας στιγμά; ή δεξιά πτέρυξ νομίζουσα ότι έπέφερε βήγμά τι επί του τοίχου του όχυρώματος, έφώρα πασσοδει έπ' αύτης μετά νικητηρίων κραυγών. Τότε ή τερατώδης κεφαλή του Μιραβώ έφαινετο επί του ρήγματος άπολιθούσα τούς έφορμώντας. Ο δαίμων της επαναστάσεως έχάλκευτεν αιγίδα έκ του μίγματος άπασών τών διδασκαλιών του Βολταίρου, του Έλβετιου, του Διδερότου, του Βυλλά, του Μοντεσκιού, του Όβεν, του Δακίου και του Ρουσσώ, και έν τῷ μέσῳ έθετο την κεφαλήν του Μιραβώ.

Δέν ήτο μόνον μέγας επί του βήματος, ήτο μέγας και επί της έδρας του και διακόπτων έτερον άγορεύοντα, άνεδείκνυε την ρητορικήν του δεινότητα. Εν μιᾷ λέξει ένίοτε, συμπεριελάμβανε τόσα πράγματα, όσα έν μιᾷ άγορεύσει. «ό Λαφαγέτ έχει στρατόν», έλεγεν εις τόν Δε Σουλώ, «ά.ά.λ' έγώ έχω την κεφαλήν μου».

Διέκοπτε τόν Ροβεσπιέρην διά του βιθέως τούτου λόγου. «Αύτός ό άνθρωπος θα προχωρήση πολύ, διότι πιστεύει εις ό,τι λέγει».

Όπόταν τινές έλεγον, ό λαός λιμοκτονεί ένεκα της αύλης, απήντα προδοσία. «Ο λαός θα άνταλλάξη προς αύτην τό σύνταγμα, άντ' άρτου. Αί κλίσεις όλόκληροι του μεγάλου επαναστάτου κείνται πᾶσαι έν τη λέξει ταύτη».

Περί του Άββά Σιεγέ (Sieyès) έλεγεν ότ ήτο μεταφυσικός περιηγούμενος επί γεωγραφικῶ

κού χάρτου, θίγων ούτω ζωηρόν άνθρωπον, θεωρητικόν, έτοιμον πάντοτε να πηδήσῃ τās θαλάσσας και τὰ όρη.

Ένίοτε έδεικνυε θαυμασίαν τινα απλότητα. Ημέραν τινα, ή μάλλον έν έσπέρας, παλαιόντα διά της άγορεύσεώς του, ως αθλητής, προς δύο φατρίες, κατά του Άββά Μωρώ έκ της δεξιά; , κατά του Ροβεσπιέρου έκ της άριστερά; , ό Κ. δε Cazales μετά της πεποιθήσεως μετριοφρονος άνδρός, διέκοψεν αύτόν ούτω: «Είσαι φλύαρος, και τίλοιτε ά.ά.λο».

Ο Μιραβώ στραφείς προς τόν προεδρεύοντα άββά Goutès «Κύριε Πρόεδρε, ειπε, μετά παιδικής όλως μεγαλοφροσύνης, επιβάλετε σιωπήν εις τόν Κύριον Καζά, όστις με κα.λ.τ φλύαρον».

Η εθνική Συνέλευσις εις έγχορόν τι προς τόν βασιλέα ήρχιζε διά της εξής φράσεως: «Η Συνέλευσις καταθ.τει εις τούς πόδας της Α. Μεγαλειότητος μίαν προσφοράν κ.τ.λ. «Η Μεγαλειότης δέν έχει πόδας,» ψυχρώ; απήντησεν ό Μιραβώ. Πικρατιών δέ πάλιν έλεγον. «Εμεθέσθη ή Συνέλευσις έκ της δόξης του βασιλέως αύτης». Φαντασθήτε έλεγεν ό Μιραβώ έν μέθῃ νομοθέτας.

Ένίοτε έχαρακτήζε διὰ μιᾷ λέξεως, ήν ήθελε τις νομίζει του Ταλίτου, την ιστορίαν και τό πνεύμα όλόκληρου βουλιευσότη; οικογενείας π. χ. έρώναζεν εις τούς Υπουργούς. «Μη μοι όμιλείτε περι του δουκός Ιμών της Σαβατίας, κακού γείτονος πάσης έλευθερίας!»

Ένίοτε έγέλα ό γέλωσ δέ του Μιραβώ είχε τι φοικαλέον!

Έβλεπεν ένίοτε αυτός έαυτόν. Κατηγορηθείς υπό του Valfond, ότι την 6 Οκτωβρίου έχων σπάθην ανά χείρας διέτρεχε τās τάξεις του συντάγματος της; Φλάνδρας και έδημαγόρει εις τούς στρατιώτας, ειπε, μετά την παρατήρησίν τινος, ότι τοϋτο έπραξεν ό Κ. Καμάχη; και όχι ό Μιραβώ, «Μετά τās εξετάσεις και ανακρίσεις επί του γεγονότος τούτου, ή κατάθεσις του Κ. Βαλφόντ μόνον τόν Κ. Καμάχην δύναται να παραγγίση, διότι επειδή μοι όμοιάζει, ένόμισαν ότι είναι, ως έγώ δυσειδής».

Ένίοτε έμειδία. Όπόταν τό ζήτημα της αντιβασιλείας συνεζητείτο έν τη Συνελεύσει, ή άριστερά πλευρά είχεν ύπ' όψιν τόν δούκα του Ορλεάνς, και ή δεξιά τόν πρίγκιπα Κονδές, τότε έξόριστον εις Γερμανίαν. Ο Μιραβώ διατείνεται, ότι ούδεις πρίγκιψ δύναται να γίνη βασιλεύς

πριν ή όρκισθῃ εις τό σύνταγμα. Ο Κ. Μονταζιέ αντιπαρετήρησεν, ότι εις πρίγκιψ δύναται να έχη λόγους να μη όρκισθῃ π. χ. εύρίσκειται εις περιοδείαν ύπερθλάσσιον. — Ο Μιραβώ απήντησεν «ό λόγος του προαγορευόσαντος θέλει τυπωθῃ. Ζητώ δέ να τεθῃ τό εξής παρόρημα «Υπερθαλάσσιον» άνάγνωθι «Υπερρήριον (outré Rhin)». Η άστειότης αύτη έλυσε τό ζήτημα. Ο μέγας ούτος ρήτωρ έπαιζεν ένίοτε μετ' εκείνου, τόν όπιον έφίνεσε. «Αν δώσωμεν πίστιν εις τούς φυτιόδρα; , έν τῷ λέοντι ύπάρχει ή γαλή».

Ότε ποτέ οι εισηγηται της Συνελεύσεως άνεγίνωσκον κείμενον νόμου κακώς συντεταγμένον, έερωθείς ειπε «Ζητώ να κίμω ταπεινά; τινας παρατηρήσεις ως προς την αξιοπρέπειαν της εθνικής Συνελεύσεως της Γαλλίας, ότι πρέπει να όμιλή γαλλιστι, και να γράφῃ γαλλιστι «του; νόμους, τούς όποιους συντάττει.»

Ένίοτε έν μέσῳ τών βουλιετέρων δημοτικών διαδηλώσεών του, έεθυμείτο αίφνης ότι είχεν εύγενή καταγωγήν. Ητο δέ τότε του συρμού έν πάση περιπτώσει να επικαλῶνται τās σφαγὰς του Αγίου Βερθολομαίου. Ο Μιραβώ έποίησε τοϋτο, άλλ' έν πικρόδῳ έλεγε «ό Κύριος ναύαρχος δε Κολινώ (Coligny), όστις, έν παρεθέσει, ήτο εξάδελφος μου.» Η παρενθεσις ήτο άξία του άνδρός, οϋ ό πατήρ έγραψεν, «έν τη οικογενεία μου μια μόνον επιγραμιά ύπάρχει μετά προσώπων μη εύγενών, οι Μ'δικοι.» — Ο εξάδελφος μου κύριος Ναύαρχος δε Κολινέ. Η φράσις αύτη ήθελεν εισθαι αυθάδεια εις την αύλήν του Λουδοβίκου ΙΑ', ήτο όμως άρμυδιωτάτη διά την αύλήν του λαού του 1791.

Άλλοτε ώμίλει ώσαύτως ούτως περι του άξιότιμου εξάδελφου του του σφραγιδοφύλακος (M. de Barentin έν τη Συνεδρ' της; 24 Ιουνίου 1789), άλλά κατ' άλλον τόνον.

(Ακολουθει.)

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΝΑΡΩΝ

Έκτός τών πολυαριθμών προνομίων, ών απήλκυνοίμεγάλοι άρχοντες, ένόμιζον ότι είχαν και τό δικαίωμα αυτό μόνου της; ιδιοτροπίας. Ηδυνάμεια να άποτελέσωμεν εύρείων συλλογήν τών